



سوو او پنځو سوو تنو ته رسېده... له ترنک او قلات او قندهار نه د لاشورې سيمې ته راغلل» (۳۴) تواريخ يو بل ځان ته وائي چې «په دې وخت کې داؤدزي او ځينې مومند چې له مقر او قره باغ نه راغلي وو، لا هم د کابل په نواحی کې مېشته وو او ځينې مومند لا هم په مقر او قره باغ کې وو» (۳۵)

حافظ رحمت خان هم په خلاصه الانصاب کې چې په کال ۱۱۸۴ هجري کې ليکل شوی دے ليکي چې «افغانان په هندوستان د سلطان محمود غزنوي د يرغلونو تر وخته د قندهار او غزني په سيمو کې مېشته وو» (۳۶) په سيرت جلال الدين منکبرني کې چې د اومې هجري پېړۍ په اوله نيمايي کې ليکل شوی دے د خوارزم شاهيانو



پښتون

پښتانه په غزني کې په تحريري اسنادو کې د غزني په سيمه کې هم له بېخي پخوانه د پښتنو يادونې راغلي دي. عبدالحی بن ضحاک گردېزي چې تاريخ گردېزي ئې د ۴۴۲ او ۴۴۳ هجري په حدودو کې ليکلے دے، د غزني په غرونو کې پښتانه مېشته گڼي او يو ځان ته د مسعود بن محمود غزنوي د عصر د پېښو د بيان په ضمن کې داسې ليکي:

«او څه رنگه چې امير هپيانو (۳۱) ته ورسېد، هلته دېره شو... او امير اېزديار ئې د غزني غرو ته، چې عاصيان افغانان پکې او سپدل، ولېږه او (ورته) ئې ووئيل هغه ولايت وساته، (پام کوه) چې څه نا ارامي پکې پېښه نه شي» (۳۲)

تواريخ حافظ رحمت خاني هم په غزني کې له پينځلسمې ميلادي پېړۍ نه پخوا پښتانه مېشته گڼي او ليکي چې «يوسفزي په گاره په نشکي او غوريه خېل خصوصاً خليل په ترنک، په مقر او په قره باغ پراته وو» (۳۳)

د هم دې زمانې د پېښو په ارتباط بيا ليکي چې د «شېخ مير داد افغان خليل متي زي نيکه... له يو تعداد مريدانو سره چې شمېر ئې تخمين درې

او چنگېزيانو د مقابلې او جگړو د بيان په ضمن كښې په غزني كښې د افغانانو يو لوتې مشر د صاحب افغانيان په نامه ياد شوه او داسې راغله د دې. كله چې جلال الدين د خوارزم شاه مشر زو په كال ۶۱۸ هجري كښې غزني ته ورسېد هلته.

صاحب افغانيان مظفر ملك او حسن قسراق چې د برش زره سواره ورسره وو له هغه سره يو ځای شو. (۳۷)

مولانا عبدالرازق

سمرقندي په مطلع
السعد بن كښې چې له
كال ۸۷۲ نه تر كال ۸۷۶
هجري پورې ليكل
شوه د دې ليكي: «د
غزني د ولايت او بنار
لويان. د عالم پناه درگاه
ته راغلل او د برمل د خېل
خاني او خرشوانې افغانان
مشرف شول.» (۳۸)



كښې د مباركۍ دپاره پلې شو. (۳۶) يو ځل بيا هم ليكي چې: «... د افغان شال خوا ته لاړ شي...» (۳۷) د بيهقي له دې تذكراتو نه ښكاري چې د غزنويانو د دارالخلافي په زړه كښې يو ځای افغانانو ته منسوب د دې او د سلطان محمود پلار هم په هم دې ځای كښې ښخ د دې. د غزنويانو د دارالخلافي او دربار سره د پښتنو د ارتباط په باره كښې په ځينو نورو معتبرو آثارو كښې هم يو څه مطالب راغلي دي.

مبارك شاه فخر
مدبر په آداب الحرب
كښې چې له كال ۶۲۶ نه
تر ۶۳۳ هجري پورې ئې
ليكلې د دې وائي چې
اديرا نومي افغان چې د
پېښور په شاوخوا كښې
د يوې سيمې كوټوال ؤ،
غزني ته د سلطان محمود
دربار ته ورغې. اسلام ئې

ومانه او ورسره ملگرې شو. (۳۹)

خواجه نعمت الله هروي د سلطان محمود او سلطان مسعود په دربارونو كښې د پښتنو په باره كښې يو روايت ثبت كړې چې په ډېرو نورو آثارو كښې هم راغله د دې ليكي:

«د افغانانو نهه تنه مشران د سلطان محمود خدمت ته ورغلل. د دې نهو تنو نومونه په تاريخونو كښې داسې راغلي دي. ملك خانو او ملك عامون او ملك داؤد او ملك يحيي او ملك احمد او ملك محمود او ملك محمد او ملك عارف او ملك غازي. سلطان (دا مشران) ډېر و غټول... له

د غزنويانو د عصر لومړي مؤرخ ابو الفضل بيهقي (۳۸۵-۴۷۹) په مكرر ډول په غزني كښې د افغان شال په نامه يو ځای يادوي. يو ځای ليكي چې «... له خپلوانو، لويانو او مشرانو سره يو ځای افغان شال ته ورننوت او د امير عادل سبكتگين په مزار پلې شو.» (۳۹) بيا ليكي چې «امير بيا محمودي ماني افغان شال ته راغې.» (۴۰) بيا ليكي چې «... ديناړونه او درهمونه او هر څه ئې په افغان شال كښې د رسوله په مېدان او بازارونو كښې وشيندل...» (۴۱) بيا ليكي چې: «... دارالملك ته راوړسېد او په افغان شال كښې په محمودي ماني.

دې مرستې په بدل کېنې خپله لور د افغانانو د دې قبيلې مشر شاهو ته ورکړه. له دې لور نه ئې درې زامن پېدا شول او هغه سالار، مسعود او غازي وو.»^(۴۶)

لکه څنگه چې لږ وړاندې ووييل شو ځينې غزنوي سلطانانو

په بده ورځ کېنې
افغانانو ته پناه ور
وړې ده او لکه
څنگه چې په
وروستو فصلونو
کېنې په تفصيل
خبرې پرې شوې
دي يو شمېر آثار د
غزنوي واکدارانو
په فوځ کېنې په



زرگونو افغانان شامل گڼي او د سلطان محمود ځينې سترې فتحې هم د هم دوي د سر برکت گڼي.

بايد ووييل شي چې په بابر نامه کېنې هم د غزني او شاوخوا سيمو د پښتنو په باره کېنې ډېر څه راغلي او مونږ د پښتنو په ارتباط د بابر نامې له نورو مطالبو سره يو ځائ په اووم فصل کېنې راوړي دي. يواځينې خبره چې غواړو دلته يو څه پرې ووايو هغه دا ده چې د مقر او وازې خوا په سيمو کېنې د بابر ډېرې خبرې د غلځو پښتنو په باره کېنې دي او ځينو شرقي او غربي څېړونکو او مؤلفينو بيا هم دا غلځيان له هغو ترکانو سره گډ کړي چې په زړو متونو کېنې د خلج يا خلخ په نامه

ځان سره ئې و خوځول، د سومنات او هندوستان غزا ته روان شو... هر وخت به چې سلطان ته مشکل ورپېښ شو نو دا ملکان به ئې د هغو له خپلو سپايانو او ډلې سره پرې وگمارل او دغه مشکل به حق تعالي حل کړو... په لږ وخت کېنې (دا ملکان) د

دولت ارکان... او د
سلطنت په کارخانه
کېنې د دخل
خاوندان او د
اعتماد وړ شول.
کله چې سلطان
محمود د کال ۴۲۱
د ربیع الاخر په اووم
د پنجشنبې په ورځ
مړ شو، د هغه
زامنو سلطان محمد

او سلطان مسعود هم داسې سلوک ورسره کاوه.»^(۴۵)

نواب محبت خان په رياض المحبت (تاليف ۱۸۰۶) کېنې وايي چې د سلطان محمود او پښتنو ترمنځ کورني روابط هم موجود وو. دې ليکي: «کله چې دغه واکدار (سبکتگين) مړ شو زوي ئې، اسماعيل چې مور ئې اصلاً وينځه وه، د پلار ځائ ونيو. مگر محمود چې مور ئې د زابل د يوه مشر لور وه، له دې خبرې سره مخالفه وه چې (اسماعيل) دې د پلار ځائ ونيسي او جگړه ئې ورسره پېل کړه. افغانان چې د (زابل) له دې مشر سره تړلي وو نو د هغه له نمسي يا په بل عبارت د لور د زوي يعني محمود سره ملگري شول. محمود اسماعيل ته ماتې ورکړه او په يوه قلا کېنې ئې بندي کړو. محمود د

ياد شوي دي. رائج وگورو چي دوي دا ادعا
خومره په جائے ده؟